

Nils Nilsson

Rörum. Född 1856.

2498

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mögegille i Rörums by.

Gödseln kördes ut så där i början på juli. Gårdarna i byn hjälptes åt, så att gödseln på en gård kördes ut på en dag. Man hade mögegille. Vid 10-tiden kommo kvinnorna med mjölk i blanka kopparspannar till den gård, som hade mögegille. En kvinna från var gård. Var gård släppte till ett par hästar och en husman, som skulle hjälpa till att lasta. Vid 10-tiden fingo alla en skiva fint bröd med ost på och så ett par supar, lille middag, som det kallades. Klockan 12 äts middag, och då vankades det flera rätter mat. Kokt fläsk och fårakött, bruna bönor, risenvälling, riktigt bastant mat. På eftermiddagen så där vid 5 tiden vankades meattan, som bestod av en stor smörgås med ost på och så ett par supar. På kvällen vid 8 tiden var kvällsmat, gröt och annan mat.

Forts. Mögegille.

----.När gödseln var utkörd och de spännt ifrån skulle alla ut på vången och sprida ut den, ty under tiden de körde lades den i små bunkar. Det gick raskt undan, att sprida ut den på kvällen. Ofta fick de hålla på tills solen gått ner och vänta med kvällsmaten. Men sen smakade risengröden och allt det andra som vankades så mycket bättre.

Nästa dag blev det denna gårdens tur att hjälpa en annan gård o.s.v. tills all gödseln i byn var utkörd.

Nils Nilsson

Rörum

Född 1856.

2498

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

3

Klinegille.

Kline kallades här i Rörum attman skulle lersmida. De körde ihop en stor bunke med ler på gården. Vat-
ten hälldes på leren och sen fick en dräng eller påg rida i leren
för att den skulle bli arbetad. Den användes så till stagaväggar.
Råghalm hopsnoddades och flätades mellan stagarna. Omkring en tre
tum mellan halmvidjorna. En 5-6 tum mellan stagarna. Sen var det
två kvinnor en på var sida om väggen. De togo ler med händerna och
slogo mot varandra. Ett par karlar burde fram ler till dem på en
bör. Kvinnorna hade ett ämbar med vatten och de doppa händerna, för
att de skulle få väggenslät. Det var låga hus, så kvinnorna kunde
stå på backen ^{tills} hela väggen var färdig. Klineväggar användes mest
i stallängor och uthus. Då jag flytta ut från byn rev jag en gam-
mal länga med klineväggar. Leren och halmen satt så fast, att det
var nästan omöjligt få sönder det. I det gamla huset fanns också
en risgavel. Baska flätad mellan stager.

Det var husmanskvinnor, som gingo och kline. En

Klinegille, forts.

2498

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4.

---- somhette Elna Becker, hade man att bygga hus. Det var riktigt gille för dem. Sill och pantofler vid 6 tiden på morgonen. Vid 10 tiden lille middag, som bestod av ost och bröd. Alltid lille middag då man budat folk. Middag kl. 12. Kött, pantofler, äggakaga och risgryn välling. Då de slaktat ett gäss svartsoffa. Sen kl. 5 var det mellan/Mellan middag och afton/. Smörmader och ost. Kvällsmat vid 8 tiden. Korngröt, smör och bröd. De fingo ingen betalning det var inte vanligt förr i tiden. Ett krus mjölk och en halv kaga bröd med sej hem. Husmänskvinnorna kommo genast och här ofta de budades.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2498

Nils Nilsson

Rörum. Född 1856.

5.
Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

Kransagillet i Rörum.

Midsommar dagen hade drängar och pigor något, som kallades kransagille. Det var ett gille, som skulle efterlikna bröllop. Pigorna gjorde kransar, jag vill minnas att det var av ekelöv. Varje piga skulle lägga en krans om hatten på en dräng. Det var tecken på vilka som voro fästefolk. "Den och den pian la krans om den o den drängen. Hur det tillgick minns jag inte, jag var för liten då. Sen skiftet varit och byn skingrats var det slut både med kransagille och mycket annat. Skiftet var 1866.

Nils Nilsson
Rörum
Född 1856.

2498

6.
Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Höstagille i Rörum.

När pantofler och allt var inne, så ställde gårdarna till med höstagille. Husmän och deras kvinnor och glyttar och alla som hjälpt till med skörden skulle vara med på gillet. Både mycken mat och kraftig mat på detta gille. En kalv slaktades på de större gårdarna vidare fisk, råskalade pantofler, smör och ost och risengröd. Det var så rikligt på faten, så det var ej farligt någonting skulle ta slut. I Gamle gård hos Petterssons var det alltid stort höstagille. Säkert en 30-40 personer på gillet där. Alla husmännen nere i Synnerkrog hörde till Gamle gård. Sen de ätit blev det spel och dans ute på logen. Gamla och unga alla ville dansa på hösta gillet. En mängd juladanser lektes också och det brukade vara till midnatt. Men Pettersson lagade alltid att det gick ordentligt till.

Nils Nilsson

Rörum. Född 1856.

2498

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknat av

Olle Th-ulin

Juli 1929.

7.

Midssommar afton i Rörum.

Midssommarafton på eftermiddagen kläddes stängen och restes på torget. Pägarna och drängar voro ute i markerna och kommo hem med hela fång löv och blommor. Drängarna klädde stängen och pigorna bunde kransarna. För en 60 år sen var stängen klädd med linnelöv. Kransarna av tjärört och andra blommor. Tjär ört fanns så gott om i Betebacken. Här fanns så gott om blommor av alla slag. Det var inte så mycket jord uppodlad då. Lövet brukade vi hämta från Småkullarna på nummer 7. Sen på kvällen blev det dans och den varade till midnatt. Märten Lindkvist spelade fiol och Blinne Jöns blåste flöjt. De två följdes merendels åt. Man lekte också många ringlekar och ringdanser.

Nils Nilsson

Rörum

Född 1856.

2498

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

8
Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

Träslöjd på gårdarna förr.

Trä, som skulle användas till gangsvirke/vagnar och redskap/, skulle alltid huggas i nedan.

Förr i tiden kunde alla drängar hugga. Den äldste dräng-
en på en gård kunde göra allt som behövdes i slöjdväg ända till
en vagn. Harvar och or allt gjordes hemma på gårdarna på den tiden.
Sedan man satt på våren stod en eller två av drängarna och ba-
ra sysslade med slöjd.

Nils Nilsson
Rörum
Född 1856.

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

2498

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ej moga i stallet juladan.

Juladan fick vi inte gödsla förr
då jag var påg. Då voro alla troll i rörelse, och därför måste
dörrarna till ladugården vara stängda hela dan. Annandagjul
skulle drängarna upp tidigt och ut och gödsla. Då på morgonen skul-
le de äta en skiva bröd och en bit ost; ta tåge! både pior och dräng-
ar skulle ta tåge. Det var hälsosamt, och de skulle då bli starka
hela året. Blev drängarna sittande för länge så sa moran på
gården: Nu ska ni ut o mogga o inte sitta här o koga. Ofta
vid 1-2 tidengåvo drängarna sig ut. Ofta gick de till andra
gårdar, till sådana där ingen var uppe. Här måga de inte utan
rulla in en farlig massa gödsel. Vände hästarna i spiltorna
och late grep och gaffel uppe i brubban. Det var bara spekta-
kel, men sen när drängen kom ut fick han ett farligt arbeté.

Nils Nilsson

Rörum

Född 1856.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2498

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

Gå julaspöke.

Nyårsafton och framför allt trettondagsafton brukade drängar och pigor klä ut sej. Drängarna togo på kjolar och pigornas kläder och pigorna drängarnas och så svärtade de sej. Ingen skulle kunna känna igen dem. Då de kommo in frågade pian om de kunde få låna hus och pekade på drängen och sade, att det var hans kvinna. Ofta tog pian en sup eller två bara för att visa vilken karl, hon var. De hörde över hela byn och gingo in på alla ställen, de vågade. Förnummo de att de voro ägenkända, så sprungo de.

Nils Nilsson
Rörum.

Född 1856.

2498

Upptecknat av
Olle Thulin
1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Uttryck, som de gamle hade vid julen.

Julattan och julada, då ha vi det så bra, som vi villa ha.

Men anda jul, då gömmer mor sitt goa sul.

Julafton och juldagen, då fingo alla själva skära
såvel till och med glyttarna. Men annandan, då tog mor åter kniven
och började lägga för dem och ransonera bitarna. Det här uttrycket
var mycket vanligt.

Nils Nilsson

Rörum.

Född 1856.

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

12.

2498

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nyår.

Drängar och arbetskarlar brukade skjuta in det nya året, då jag var påg. De hade gamla pistoler, som dragonerna kasserat. Det var så där vid 8 tiden, sedan de spist kväll. De sköto utanför fönstren och kom någon ut låtsades de springa. Men de ville gärna bli tagna och inbjudna på supar.

Nyårsdagen önskade man varandra: Lycka till ett nytt år, ungefär förr som nu.

Nils Nilsson
Rörum.
Född 1856.

2498

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Uttryck angående tiden.

Förr i tiden sa de aldrig: Det var den 22 juli eller så.

Helna mysse. Allhelgonadag. Min far dog vid Helna Mysse tiden.

Vid Mikelsta tid. Två veckor före Mikelsta tid.

Sankt Hans dag, Johannes Döparens dag. Sankt Lars dag.

Lille Märten på Vik han gick sej fjorton dar förrän folk kommo på jorden. Han dog fjorton dar innan folk började våra.

Petter Kated. Vid Petter Kated, då tödde det lika mycket både ävan unnan.

Nils Nilsson
Rörum
Född 1856.

2498

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

M.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Räkneuppgift.

Två gäss gå före, en gås. En gås går bagetter två gäss.

Och en gås går emellan två gäss. Hur många är det?

Det blir 5, men ofta gissa de
fler.

Nils Nilsson

Rörum

Född 1856.

2498

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknat av

Olle Thulin

Juli 1929.

St. Staffansvisan.

En gång var jag med och sjöng Staffan, men det bruktades inte på den tiden annars, så vi voro några som gjorde det på skoj. Men min far, som dog 1894 och som var född i Rörum 1814, hade varit med många gånger och jag har lärt visan av honom.

1. St. Staffan var en stalldräng, en stalldräng,
han ställa sina fålar fem i ra, i ra hopp falleralla.
Gossar lät oss lustiga vara en gång jul om året bara.
Sjung falli li falli lalla.
2. De två de voro röda, ja röda.
DE tjänte för sin föda,
i ra, i ra. Gossar lät oss lustiga vara
en gång jul om året bara. Sjung falli li falli lalla.

Wils Nilsson

Rörum.

F.1856.

2498

15.
Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gåta.

Inte ute och inte inne och inte under bar himmel.

Vad är det?

Det är ett fönster.

Nils Nilsson
Rörum
Född 1856.

2498

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

16

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gåta.

Spetsigt huvud, foten stor. Så jag träder upp i världen.
Intet ben uti mig bor, dock går jag fort på färden.
Sättes jag i vatten ner, så försvinner jag till toppen.
Synes ej, men finns ändå.

Det är en sockertopp.

3. De två de voro vita, ja vita.
De voro varandra lika, i ra, i ra o.s.v.
4. Den ene han var Apelgrå, ja Apelgrå.
Den rider Staffan själv uppå, i ra, i ra o.s.v.
5. Gubben han hett Joakim, ja Joakim.
Han bjöd oss alla stiga in i ra, i ra o.s.v.
6. Gunman hon hett Stina, ja Stina.
Hon gav oss bullar fina, ja fina. i ta, i ra. o.s.v.
7. Pigan hon hett Stina, ja Stina.
Hon gav oss öl av kanna i ra, i ra o.s.v.
8. Här rider vi för vitan vägg, för vitan vägg.
Där isar i vårt skägg i ra, i ra o.s.v.
9. Sen svingar vi vår gångare grå, vår gångare grå.
Sen rider vi till nabogård i ra, i ra o.s.v.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

19.

Nils Nilsson

2498

Upptecknat av

Rörum

Olle Thulin

Född 1856.

Juli 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En visa, om en flicka, som ej blev gift, som Nils Nilssons far brukade sjunga för barnen. Var han fått den ifrån vet inte Nils Nilsson.

Jag vet en svensker flicka, som ville gärna gifta sej.

Jag vet en svensker flicka, som ville gifta sej.

Hon gick med sorg och smärta, tji, tjo smärta.

Det såra hennes hjärta. Hon ville gifta sej.

Omsider långt om länge, kom där en gammal gubbe fram.

Omsider långt om länge kom där en gubbe fram.

Han hade knä som källhaga, tji, tjo haga.

Och ben som käklestaga en sjuttens vacker karl.

Jag vet ej vad jag tänkte, när jag gav gubben ja, ja ja.

Jag vet ej vad jag tänkte, när jag gav gubben ja.

Det gjorde jag för hans penningar och för hans många år.

2498

20.

Jag trodde det skulle tat ända, tji tjo ända.
Men det har varat länge i ett och tretti år.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ja give den gubben vore döder och lagder uppå bår, ja bår.
Ja give den gubben vore döder och lagder uppå bår.

Med en Citron i näven/då ngn var död satte man ngt i handen på hm/
tji, tjo näven och sju skolpund krut i röten
och jag fick tända på.

Släktgille i Perörens by (juli månad)	sida 1-2.
Klänngille " "	3-4.
Kransgille	5.
Höstgille " "	6.
Midsummarafton: markstämning	7.
Frästöld på guldarna förs	8.
Juladon: ej många den dagen	9.
Örn på guldarna	10.
Utsyn vid juld	11.
Nyåret: markstämning	12.
Stämsdagar - tidsräkning	13.
Praktmenyggeft	14.
Gjutor (2 st).	15-16.
St. Staffansvisan	17-18.
Visa: Jag vet en vacker flicka, som gäma ...	19-20.